

TRUMP-HAMANEY GERİLİMİ: NÜKLEER MÜZAKERELERİN BUGÜNÜ VE YARINI

Nisan 2025 Sayı: 58

TRUMP-HAMANAY GERİLİMİ: NÜKLEER MÜZAKERELERİN BUGÜNÜ VE YARINI

Nükleer güç, II. Dünya Savaşı ile birlikte uluslararası alanda belirleyici güçlerden biri haline gelmiştir. Küresel dengelerin oluşmasında etkili bir silah olan nükleer güç, birçok ülkeyi karşı karşıya getirmiştir. Rusya ile birlikte açık ara dünyanın en çok nükleer başlığa sahip iki ülkesinden biri olan ABD, dünyadaki nükleer silahlanma süreçleri ile ilgili aktif politikalar izlemiştir. İran'ın nükleer programı ile ilgili süreç, izlenen önemli politikalardan olmuştur. Şah döneminde ABD ile yakın ilişkilere sahip olan İran, İslam Devrimi'nin gerçekleşmesinin ardından ABD ile çalkantılı bir siyasi sürece girmiştir. İran, 90'lı yıllar ile birlikte nükleer programına dönük ciddi adımlar atmaya başlamıştır. ABD – İran ilişkileri de bu tarihten sonra ciddi anlamda gerilmiş ve bir “yaptırımlar dönemi” başlamıştır. İnşili çıkışlı geçen bu sürecin ardından Trump'ın ikinci dönemi ile birlikte, iki ülke arasındaki gerilim iyice tırmanmıştır.

Trump, İran'ın nükleer silah geliştirmesinin önüne geçmek ve bu şekilde bölgedeki etkisini azaltmak amacıyla “maksimum baskı” politikası izlemeye başlamıştır. Trump'ın ulusal güvenlik danışmanı Mike Waltz ise, İran'ın nükleer silah geliştirmesi veya Yemen'deki Husi isyancılarına desteğini sürdürmesi durumunda, askeri müdahale dahil tüm seçeneklerin masada olduğunu belirtmiştir. Trump, bu doğrultuda Hamaney'e müzakere süreci için bir mektup gönderdiğini açıklamıştır. Söz konusu mektupta Trump, açık bir şekilde İran'ı nükleer güç konusunda tehdit etmiştir. İran, ilk etapta mektubun ellerine ulaşmadığını açıklamış fakat daha sonra mektubun ellerine ulaştığını ve tehditvari söylemlere aynı şekilde cevap verildiğini duyurmuştur. Uzun yıllardır ABD ile müzakere etmenin hiçbir yararının olmadığını dile getiren Hamaney, Trump'ın söz konusu taleplerinin “tehdit” içerikli olmasına tepki göstermiş ve yine müzakere talebini reddetmiştir. Cumhurbaşkanı Pezeşkiyan ise, Trump'ın tehditvari söylemleri karşısında müzakere etmeyeceğini açıkça belirtmiştir. İki ülke arasındaki restleşmelerin ardından sert söylemler yerini diyaloga bırakmış ve İran – ABD müzakereleri gerçekleşmiştir.

İki ülke arasındaki gerilimin seyrinin uluslararası alanda ciddi sonuçlar doğuracağı muhakkaktır. “Trump-Hamaney Gerilimi: Nükleer Müzakerelerin Bugünü ve Yarını” başlıklı analizde iki ülkenin nükleer müzakerelerde yıllar içinde geldiği konum incelenecek, İran'ın nükleer programının içeriği ile amacı ortaya konulacak, Trump'ın bu konuya karşı yaklaşımı değerlendirilecek ve iki ülke arasındaki restleşmelerin ve müzakerelerin doğuracağı muhtemel sonuçlar ile ilgili bir analiz geliştirilecektir.

İran-ABD Nükleer İlişkilerinin Dünü

Soğuk Savaş dönemi boyunca iki blok arasındaki en büyük güç mücadelelerinden biri olan nükleer silahlanma yarışı, ülkelerin politikalarında önemli bir yere sahip olmuştur. ABD, bu doğrultuda hem kendi nükleer programını geliştirmiş hem de kendi çıkarlarına uygun bir şekilde diğer ülkelerle birlikte hareket etmiştir. Şah

yönetimi döneminde İran da ABD'nin nükleer güç ile ilgili izlediği siyasette önemli bir konuma sahip olmuştur. O dönemde ABD ve Batı Bloku ülkelerinin yanında konumlanmış olan İran, bulunduğu konumda SSCB ile Doğu Bloku karşısında tampon bölge görevini üstlenmiştir. 8 Aralık 1953'te Başkan Eisenhower'ın açıkladığı “Barış için Atom” programı, sivil nükleer programlar isteyen devletlere

teknoloji ve eğitim kaynakları sağlamıştır. İran'da o dönemde bu programın bir katılımcısı olarak; nükleer programının temelini atmıştır.¹ Daha sonra 1967 yılında Amerika, İran'a ilk nükleer araştırma reaktörünü sağlamıştır. İki ülke arasında nükleer programa dönük ciddi ortaklıklar kurulmuş ve ABD, İran'ın bölgedeki jeopolitik öneminin farkında olarak bu ortaklığı geliştirecek adımlar atmıştır.

İslam Devrimi, İran-ABD ilişkileri adına büyük bir kırılma noktası olmuştur. İran'ın dış politikası tamamen değişmiş ve ABD artık bir ortak olmaktan çıkmıştır. Bağımsız dış politika (ne şark ne garb), yeni İran'ın izleyeceği dış politikanın temelini oluşturmuştur. İslami rejim, nükleer programın, maliyeti nedeniyle dış ülkelere bağımlılık yaratacağına ve dolayısıyla da ülkenin bağımsızlığını zedeleyeceğine inanmıştır. Devrimin ilk yıllarında nükleer program bu şekilde kesintiye uğramıştır.² Ancak İran-Irak Savaşı sonrasında, İran nükleer caydırıcılığın öneminin farkına varmıştır. Nükleer programa yeniden dönme isteği İslami rejim tarafından benimsense de değişen konjonktürde ABD, İran'ın nükleer güce sahip olmasının önündeki en büyük engel olarak yer almıştır. ABD'nin bölgedeki en önemli müttefiklerinden olan İsrail'i açıkça düşmanı olarak niteleyen İran'ın söz konusu güce sahip olması hem Batı Bloku için hem de ABD'nin kendisi için büyük bir tehdit olarak algılanmıştır. Bu tarihten

sonra ABD'nin İran'a yönelik ciddi yaptırımlar uyguladığı bir döneme girilmiştir. İran da 90'lı yıllarda, Rusya ve Çin ile nükleer enerji iş birliği anlaşmaları imzalayarak Buşehr santralini tamamlamaya çalışmıştır. Söz konusu dönemde İran'ın yönünü Rusya ve Çin'e çevirmeye başladığını söylemek gayet mümkündür.

14 Ağustos 2002'de İran muhaliflerinden Ulusal Direniş Konseyi ve Halkın Mücahitleri Örgütü'nden Alırza Jafarzadeh'in Natanz'da uranyum zenginleştirme ve Arak'ta ağır su ürettiğine dair açıklamalarda bulunması ile birlikte İran nükleer programı, 'İran Nükleer Krizi'ne dönüşmüştür.³ 2002 yılındaki krizin ardından Hamaney, Amerika ile diyalog önerenlerin bile görevlerinden alınmaları gerektiğini ima ederek "Amerika ile herhangi bir müzakerenin, İran'ın ulusal çıkarlarına aykırı olduğu" uyarısında bulunmuştur.⁴ Bu tarihten sonra zaman zaman yumuşama dönemleri olsa da İran, düzenli olarak yaptırımlarla karşı karşıya kalmıştır. Hamaney ise yıllar içinde yaptığı açıklamalarda, ABD ile müzakerelerin anlamsız olduğunu ve hiçbir sorunu çözmeyeceğini sıklıkla dile getirmiştir.

İki ülke arasında 2013 yılında diplomatik görüşmeler başlamıştır. Müzakereler 20 ay boyunca devam etmiş ve 2015 yılında Kapsamlı Ortak Eylem Planı- KOEP (Joint Comprehensive Plan of Action- JCPOA)

¹ Ariana Rowberry, "Sixty Years of 'Atoms for Peace' and Iran's Nuclear Program", **Brookings**, 18.12.2013, (Çevrimiçi) <https://www.brookings.edu/articles/sixty-years-of-atoms-for-peace-and-irans-nuclear-program/>, 23.03.2025.

² Murat Gül, Emrah Karapınar, "İRAN DIŞ POLİTİKASINDA NÜKLEER PROGRAM, NÜKLEER KRİZ VE NÜKLEER MÜZAKERELER", **The Journal of Academic Social Science Studies**, Cilt: 76, 2019, s. 75-92.

³ Murat Jane, "İran'ın Nükleer Politikasının Gelişimi ve Uygulanan Ambargo ve Yaptırımların Dış Politikasına Etkilerinin Analizi", **Bölgesel Araştırmalar Dergisi**, C. 1, No: 2, 2017, s. 264-314.

⁴ "Geçmişten Günümüze Hamenei'nin ABD ile Müzakerelere Yönelik Açıklamaları", **İRAM Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 13.02.2025, (Çevrimiçi) <https://iramcenter.org/gecmisten-gunumuze-hameneinin-abd-ile-muzakerelere-yonelik-aciklamalari-2594>, 24.03.2025.

imzalanmıştır. Bu anlaşma ile yaptırımların hafifletilmesi ve diğer hükümler karşılığında İran nükleer programı sınırlandırılmıştır. KOEP'in uygulama aşamasına geçmesinden kısa bir süre sonra ABD'de başlayan seçim sürecinde yer alan Donald Trump'ın açıklamaları, ABD-İran ilişkilerinin geleceği ile ilgili belirleyici olmuştur. Washington'da Musevi lobisi AIPAC'ta bir konuşma yapan Trump, "Birinci önceliğim tam bir felaket olan İran anlaşmasını ortadan kaldırmak olacak." diye konuşmuştur.⁵ Trump, başkan seçildikten sonra 2018 yılında, İran nükleer anlaşmasından tek taraflı olarak çekildiklerini açıklamış ve İran üzerine ağır ekonomik yaptırımlar uygulamaya başlamıştır. Trump yönetimi, 2019 yılının Nisan ayında ise İran'ın elit gücü olan Devrim Muhafızları'nın terör listesine alındığını açıklamıştır. Buna karşılık olarak İran da ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı'nı (CENTCOM) terör örgütü listesine almıştır.⁶ İran-ABD arasındaki gerilim bu şekilde artmış ve söz konusu gerilim nükleer krizi daha da tırmandırmıştır. İran, KOEP kapsamındaki taahhütlerini aşamalı olarak askıya almaya başlamıştır.

Trump sonrasında Joe Biden yönetimi, İran'la diplomatik görüşmelere yeniden başlamış ancak somut bir anlaşmaya varılamamıştır. Biden yönetimi için KOEP'in diplomatik yollardan canlandırılması, yönetime geldiğinden beri birincil metot (A Planı) olarak görülmüştür. Ancak İran'ın

nükleer faaliyetlerindeki ilerlemeler ve Eylül 2022 tarihinden sonra yaşanan jeopolitik gelişmeler; A Planı'nın uygulanabilirliğini imkânsız kılmıştır.⁷ İran ise bu süreçte zenginleştirilmiş uranyum stokunu arttırmaktan geri durmamıştır. Söz konusu süreçte nükleer anlamda ciddi bir siyasi krizin yaşanmadığını ve iki ülke arasında daha çok diplomatik yollarla bir iletişimin geçerli olduğunu söylemek mümkündür. İran nükleer programı ise 2019 yılından bu yana ilerleme kaydetmeye devam etmiştir. İran'ın zenginleştirme ve silahlanma konusunda Batı'nın kırmızı çizgilerinin ötesine geçmeden ve müzakere kapısını kapatmadan programını genişletmeye devam ettiği; öte yandan Batı'nın yaptırım rejimini sürdürerek nükleer programdaki ilerlemesi nedeniyle İran'a karşı sadece uygulanabilirliği olmayan (UAEA Yönetim Kurulu'nda sansür kararı almak gibi) adımlar attığı bir denge kurulmuştur.⁸ Öte yandan Mesud Pezeşkiyan, seçmenlerin beklentisine uygun olarak; ABD ile müzakereleri yeniden başlatmayı ve İran üzerindeki yaptırımları kaldırmayı amaçlamıştır. Ancak Trump'ın tekrar başa gelişiyle birlikte iki ülke arasındaki ilişkiler iyice gerilmiştir.

Trump 2.0 Dönemi ve Nükleer Gerilim

Donald Trump'ın ikinci kez başa geçmesi ile ABD tarafından İran üzerinde yeniden bir 'maksimum baskı' politikası uygulanacağı gündeme gelmiştir. Ancak Trump'ın ilk dönemine göre dünyada dengelerin

⁵ "Trump: Başkan seçilsem ilk iş İran anlaşmasını feshedeceğim", **BBC News Türkçe**, 22.03.2016, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160321_trump_iran, 24.03.2025.

⁶ Gül, Karapınar, "İRAN DIŞ POLİTİKASINDA NÜKLEER PROGRAM, NÜKLEER KRİZ VE NÜKLEER MÜZAKERELER", s. 75-92.

⁷ Emine Gözde Toprak, "ABD'nin İran ile Arka Kanal Diplomasisi", **İRAN Araştırmaları**

Merkezi, 12.06.2023, (Çevrimiçi) <https://www.irancenter.org/abd-nin-iran-ile-arka-kanal-diplomasisi-2386>, 27.03.2025.

⁸ Emine Gözde Toprak, "2025: İran Nükleer Meselesinde Canlanma Dönemi", **İRAN Araştırmaları Merkezi**, 02.12.2024, (Çevrimiçi) <https://www.irancenter.org/2025-iran-nukleer-meselesinde-canlanma-donemi-2563>, 25.03.2025.

değişmiş olduğu bir gerçektir. 2025 yılına gelindiğinde; İsrail'in Filistin topraklarındaki saldırıları, Gazze'deki insani felaket ve İsrail'in Lübnan'daki saldırılarının ülkedeki sivil altyapıya verdiği zarar nedeniyle hem İsrail'e hem de ABD'ye yönelik küresel kınama ve tepki oluşmuştur. Öte yandan Tahran, Rusya ile iş birliğini derinleştirerek Trump'ın İran politikasına Ukrayna boyutunda yeni bir karmaşıklık eklemiştir.⁹ Ancak Rusya ile yakınlaşmasına rağmen ABD'nin İran'a yönelik yaptırımlar konusunda geri adım atmadığı da görülmektedir. Trump 4 Şubat 2025'te imzaladığı Ulusal Güvenlik Başkanlık Muhtırası (National Security Presidential Memorandum-NSPM) ile İran'a yönelik baskı planını açıklamıştır. NSPM ile birlikte; İran'ın nükleer silaha ve kıtalararası balistik füzelere sahip olmasının engellenmesi, İran'ın terör ağının etkisiz hale getirilmesi ve İran'ın füze ile diğer asimetrik – konvansiyonel silah yeteneklerine yönelik süreçlerine karşı konulması kararlaştırılmıştır.¹⁰ Belgede açıklanan stratejinin nükleer boyutu özellikle dikkat çekicidir. İran'ın nükleer programı, özellikle uranyum zenginleştirme faaliyetleri ve nükleer silah taşıma kabiliyetine sahip olduğu iddia edilen füzelerinin; ABD ve küresel güvenlik için varoluşsal bir tehdit olarak tanımlandığı belgede, bu tehdidin ortadan kaldırılması

için kapsamlı önlemler öngörülmektedir.¹¹ Trump'ın öngörülemez yapısı da her türlü ihtimali beraberinde getirmektedir. Zira 2020'de üst düzey general Kasım Süleymani'nin suikast emrini vermesine karşılık İran'ın kendisini öldürme girişiminde bulunduğu iddiasıyla ilgili soruya Trump, bunun gerçekleşmesi halinde İran'ın "yok edilmesi" talimatını verdiğini dahi söyleyebilecek kadar¹² öngörülemez bir siyasi duruşa sahiptir. Ancak uygulanacak olan yeni baskı politikasında, en azından şimdilik, ekonomik yaptırımlar merkezi bir rol oynamaktadır. Bu yaptırımlar üç temel sütun üzerine inşa edilmiştir; İran'ın petrol ihracatını tamamen durdurmak, uluslararası finansal sisteme erişimini engellemek ve yaptırımları delmesinin önüne geçmek.¹³ Trump, söz konusu adımlarla İran'ı köşeye sıkıştırmayı ve ileride gerçekleşecek görüşmelerde tek taraflı bir şekilde taleplerini dayatmayı hedeflemiştir.

İran tarafından baktığımızda da hiç şüphesiz Trump'ın yeniden seçilmesi önemli ve kritik bir siyasi gelişmedir. Zira İran ile Batı arasında 5 yıldır devam eden denge artık sürdürülebilirliğini kaybetmiştir. Hizbullah'ın ve İran'ın güç kaybetmesiyle birlikte İsrail, İran'ın nükleer tesislerine saldırma hususunda daha da

⁹ Robbie Gramer, Eric Bazail-Eimil, "A sneak peek on Trump's Iran policy", **POLITICO**, 11.08.2024, (Çevrimiçi)

<https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2024/11/08/a-sneak-peak-on-trumps-iran-policy-00183727>, 17.03.2025.

¹⁰ "Fact Sheet: President Donald J. Trump Restores Maximum Pressure on Iran", **The White House**, 05.02.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-restores-maximum-pressure-on-iran/>, 17.03.2025.

¹¹ Rahim Farzam, "Trump İran'a Yönelik Yeni Baskı Politikasıyla Neyi Amaçlıyor?", **İRAN Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 22.02.2025, (Çevrimiçi) <https://www.irancenter.org/trump-irana-yonelik-yeni-baski-politikasiyla-neyi-amacliyor-2597>, 17.03.2025.

¹² Maziar Motamedi, "Where Does Trump's Renewed 'Maximum Pressure' Leave Any Iran-US Deal?", **Al Jazeera**, 06.02.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aljazeera.com/news/2025/2/6/where-does-trumps-renewed-maximum-pressure-leave-any-iran-us-deal>, 17.03.2025.

¹³ Farzam, "Trump İran'a Yönelik Yeni Baskı Politikasıyla Neyi Amaçlıyor?"

cesur gözükmetedir. Son yıllardaki jeopolitik gelişmeler ile birlikte İran'ın, Orta Doğu'daki psikolojik üstünlük algısı kırılmıştır. Bu bölgesel değişiklikler sonrasında İran'daki yetkililer, nükleer stratejinin değiştirilebileceği ve nükleer silah yapma yolunda ilerlenebileceği konusunda daha yüksek sesle açıklamalar yapmaya başlamıştır. İran Dışişleri Bakanı Abbas Irakçı'nın "Batı ambargo tehdidini artırdıkça İran'da nükleer silaha sahip olma eğilimi artmaktadır." açıklaması bu minvalde yapılmıştır.¹⁴

İran, Trump'ın maksimum baskı söylemine alternatif bir öneri olarak maksimum rasyonellik söylemini ortaya atmıştır. Fakat 4 Şubat 2025'te ABD'nin güncellenmiş maksimum baskı politikasını açıklamasının ardından Hamaney'den, müzakere sürecine şimdilik izin vermeyeceğini ima eden sert açıklamalar gelmiştir. Bu açıklamaların stratejik bir hamle olduğunu değerlendirmek mümkündür: Hamaney, teslimiyetçi bir tavır sergileyerek masaya oturmak ve ABD'nin her talebini kabul eder bir görüntü çizmek istememiştir.¹⁵ İran, bölgesel anlamda güç kaybettiği bir konjonktürde müzakere edebileceği belki de tek alan olan nükleer program konusunda net bir duruş göstermek zorunda kalmıştır. İran; ABD'nin, nükleer tehdidi göz önünde bulundurduğundan emin olarak müzakere masasına gelmesini ve bu şekilde anlaşmanın tek taraflı olmaktan çıkmasını amaçlamaktadır.

Mektup Krizi

Nükleer müzakerelerin nasıl ilerleyeceğinin merak konusu olduğu bir dönemde Trump'ın 'nükleer müzakere' için İran'a mektup gönderdiğini söylediği açıklaması gündem olmuştur. Trump, Fox Business Network'e verdiği röportajda, "Bence bu mektubu almak isteyecekler. Diğer seçenek ise bir şeyler yapmak zorunda kalmamız, çünkü bir nükleer silaha daha izin veremeyiz." açıklamasında bulunmuştur. Trump'a mektubu İran'ın Batı karşıtı dini lideri Ayetullah Ali Hamaney'e gönderip göndermediği sorulduğunda ise, "Evet," yanıtını vermiştir. Trump; "İran'ı iki şekilde ele alabilirsiniz: Ya askeri yollarla ya da bir anlaşma yaparak. Ben bir anlaşma yapmayı tercih ederim çünkü İran'a zarar vermek istemiyorum. Onlar harika insanlar."¹⁶ diyerek kendine has üslubuyla İran'a yönelik bakışını ortaya koymuştur. Açıklamadan da anlaşıldığı üzere Trump, askeri yaptırımların da masada olduğunu açıkça belirtmekten geri durmamıştır. Aynı gün yapılan açıklamada ise İran, ABD Başkanı Donald Trump'ın, ülke lideri Ayetullah Ali Hamaney'e nükleer müzakere çağrısında bulunan bir mektup gönderdiğine dair açıklamasının aksine kendilerine şu ana kadar mektup ulaşmadığını açıklamıştır.¹⁷

İran söz konusu baskıcı tavır karşısında sert bir üslup kullanarak, bu şekilde bir iletişim kurulduğu takdirde müzakerelerin gerçekleşmeyeceğini açıklamıştır. Hamaney, ABD'nin müzakere talebiyle,

¹⁴ Toprak, "2025: İran Nükleer Meselesinde Canlanma Dönemi".

¹⁵ Bilgehan Alagöz, "Trump'ın 'Önce Amerika' Politikası İran İçin Ne Öngörüyor?", **Kriter Dergi**, 2025.

¹⁶ Anıl Can Tuncer, "Trump 'nükleer müzakere' için İran'a mektup gönderdiğini söyledi", **euronews**, 07.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://tr.euronews.com/2025/03/07/trump-nukleer-muzakere-icin-irana-mektup-gonderdigini-soyledi>, 17.03.2025.

¹⁷ Ahmet Dursun, "İran: Trump'tan şu ana kadar mektup almadık", **AA**, 07.03.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-trumpan-su-ana-kadar-mektup-almadik/3503255>, 17.03.2025.

sorunları çözmek değil; kendi taleplerini dayatmak ve tahakküm kurmak istediğini ifade ederek, İran'ın bu talepleri kesinlikle kabul etmeyeceğini açıkça belirtmiştir.¹⁸ İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan ise, Trump'ın tehdit ederek müzakere çağrısında bulunmasına da “Biz emrediyoruz siz bunu yapacaksınız bunu yapmayacaksınız, yoksa sorun çıkarırım’ diyor. Tehdit ediyorsan ben (müzakereye) gelmiyorum. Git ne halt etmek istiyorsan et.” karşılığını vermiştir.¹⁹ Yönetim bazında ciddi karşılıklar veren İran, ilerleyen süreçte de yapılan açıklamalarda, yalnızca iki eşit tarafın birbiri ile müzakere edeceği bir denklemde masaya oturacağını açıkça belirtmiştir. İran, sonraki süreçte mektubun varlığını kabul etmiştir. Mektubun içeriğine ilişkin açıklama yapan İran Dışişleri Bakanı Abbas Erakçi, “Mektup, daha çok tehdit içerikli. Ama bazı fırsatların da olduğunu iddia ediyor. Her iki yönüyle ele alıp cevap vereceğiz.”²⁰ ifadelerini kullanmıştır. İranlı kaynaklara göre ilerleyen süreçte Trump'ın mektubuna karşılık veren Tahran yönetimi, bölgesel müttefikleriyle ilişkilerinin ikili anlaşmalara dayandığını ve müttefiklerinin bağımsız hareket ettiğini ifade etmiştir. İran yönetimi söz konusu mektupta; ulusal

güvenliğini ve çıkarlarını kararlılıkla koruyacağını, herhangi bir saldırıya karşılık vermekte sınır tanımayacağını da vurgulamıştır.²¹ Hamaney'in teslimiyetçi bir tavırdan uzak politikasının izlerini söz konusu açıklamalarda görmek mümkündür.

Mektup Krizi ile birlikte iki ülke birbirlerine karşı tutumlarını net bir şekilde ifade etmiştir. Trump, kendinden beklendiği şekilde üst perdeden açıkça İran'ı tehdit etmiştir. Göreve geldiği günden itibaren uluslararası konularda “Önce Amerika” sloganına uygun hareket eden Trump, ABD'ye yönelik en ufak tehdidi dahi ortadan kaldırma konusunda aktif bir siyaset izlemiştir. İran'ın nükleer bir tehdide dönüşmesinin doğuracağı sıkıntıların farkında olan Trump, İran'a yönelik her türlü yaptırımını uygulamaktan geri durmayacaktır. Trump'ın ulusal güvenlik danışmanı Mike Waltz, İran'a karşı doğrudan askeri bir eylemin mümkün olup olmadığı sorulduğunda “tüm seçeneklerin her zaman masada olduğunu” söylemiştir.²² Hamaney ise, ABD'den gelecek olan yaptırımlar konusunda on yıllardır kullandığı baskıya boyun eğmeyecekleri mesajını sürdürmeye

¹⁸ Ahmet Dursun, “İran lideri Hamaney: Bazı zorbaların müzakere ısrarı meseleyi çözmek için değil, tahakküm kurmak için”, **AA**, 08.03.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-lideri-hamane-bazi-zorbalarin-muzakere-israri-meseleyi-cozmek-icin-degil-tahakkum-kurmak-icin/3504050>, 17.03.2025.

¹⁹ Ahmet Dursun, “İran Cumhurbaşkanı Pezeşkiyan'dan Trump'a yanıt: Tehdit ediyorsan müzakere etmeyeceğim, ne halt edersen et”, **AA**, 11.03.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-cumhurbaskani-pezeskiyandan-trumpa-yanit-tehdit-ediyorsan-muzakere-etmeyecegim-ne-halt-edersen-et/3506755>, 17.03.2025.

²⁰ Mustafa Melih Ahışalı, “İran: Trump'ın mektubuna önümüzdeki günlerde cevap vereceğiz”, **AA**, 20.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-trumpin-mektubuna-onumuzdeki-gunlerde-cevap-verecegiz/3515189>, 17.04.2025.

²¹ “İrandan Trump'ın mektubuna çok sert yanıt! ‘Saldırıya karşılıkta sınır tanımayız’”, **CNN TÜRK**, 29.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.cnnturk.com/dunya/irandan-trumpin-mektubuna-cok-sert-yanit-saldiriya-karsilikta-sinir-tanimayiz-2262881>, 17.04.2025.

²² Megan Lebowitz, Sarah Dean, “National security adviser Mike Waltz says ‘all options’ on the table in responding to Iran”, **NBC NEWS**, 16.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.nbcnews.com/politics/trump-administration/national-security-adviser-mike-waltz-all-options-table-iran-rcna196623>, 17.03.2025.

devam etmiştir. Fakat içinde bulunduğu ekonomik koşullar da göz önüne alınınca İran'ın elinin ne kadar güçlü olduğu konusu da önemlidir. Zira İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan, İran İslam Cumhuriyeti'ndeki ekonomik durumun ciddiyetini defalarca vurgulayarak, durumun 1980'lerdeki İran-İrak savaşından daha zorlu olduğunu belirtmiş ve İran petrolü taşıyan tankerleri hedef alan ABD'nin son yaptırımlarına işaret etmiştir. Söz konusu sıkıntıların iç politikada doğuracağı olumsuz etkilere dikkat çeken bir İranlı yetkili ise, liderlerin tüm diplomatik yollarının kesilmesinin, İran İslam Cumhuriyeti'nde nihai karar verici olan Ayetullah Ali Hamaney'e karşı iç hoşnutsuzluğu daha da körükleyebileceğinden endişe duyduklarını söylemiştir.²³

ABD – Husiler Çatışması

İran ile ABD arasındaki restleşmeler sürerken ABD'nin Yemen'deki Husilere yönelik saldırıları, iki ülke arasındaki müzakereleri etkileyebilecek bir hüviyete bürünmüştür. Yemen'in Şii Müslüman azınlığı olan Zeydileri savunan silahlı bir siyasi ve dini grup olan Husilerin; kendilerini Hamas ve Lübnan'daki Hizbullah hareketi gibi silahlı gruplarla birlikte, İsrail, ABD ve Batı'ya karşı İran liderliğindeki "direnış eksenini"nin bir parçası olarak görüyor olmaları, bu saldırıların altındaki resmi net bir şekilde ortaya koymaktadır. Kızıldeniz'deki saldırıları ve İsrail'e yönelik saldırgan tutumları sebebiyle bölgede bir

tehdit olarak görülen Husiler, ABD ve İngiltere'nin operasyonlarına maruz kalmıştır. Mektup Krizi'nin devam ettiği bir dönemde ABD, Husilere yönelik yeni bir operasyonu başlatmış ve İran'a gözdağı vermeyi amaçlamıştır. Mart ayında hava saldırılarına yetki veren Trump; "İran tarafından finanse edilen Husi haydutları, ABD uçaklarına füzeler fırlattı ve askerlerimizi ve müttefiklerimizi hedef aldı." açıklamasını yapmış; 'korsanlık, şiddet ve terörizmin' milyarlarca dolara mal olduğunu ve hayatları tehlikeye attığını da sözlerine eklemiştir.²⁴ Öte yandan İran ise, Husilere silah sağlandığı yönündeki iddiaları reddetmiş ve desteğin yalnızca siyasi olduğunu belirtmiştir. İran Devrim Muhafızları Ordusu Komutanı Hüseyin Selami, ABD'nin Ensarullah'ın operasyonlarını İran'a mal etme çabasına değinerek, "Bu hareket, Yemen halkının temsilcisi olarak kendi stratejik kararlarını kendisi alıyor ve İran İslam Cumhuriyeti, Ensarullah da dahil olmak üzere direniş cephesindeki hiçbir hareketin ulusal veya operasyonel politikalarının belirlenmesinde rol oynamıyor." açıklamasında bulunmuştur.²⁵

Husiler, ısrarla geri adım atmayacaklarını ve ABD'nin söz konusu saldırılarının devam etmesi halinde daha fazla seçeneğe yöneleceklerini açıklamıştır. Husiler ve ABD arasındaki çatışmada iki tarafın da geri adım atmaması ciddi can ve mal kayıplarına sebep olmuştur. Ancak uzun vadede İran'ın da bu süreçten zarar göreceği muhakkaktır. Zira bölgede uzun yıllardır vekalet

²³ Parisa Hafezi, "Despite Tough Talk, Economic Woes May Force Iran to Bargain with Trump", **Reuters**, (14.03.2025), blm. Middle East, (Çevrimiçi) <https://www.reuters.com/world/middle-east/irans-rulers-caught-between-trumps-crackdown-fragile-economy-2025-03-14/>, 17.03.2025.

²⁴ "Who Are the Houthis and Why Is the US Targeting Them?", **BBC**, (25.03.2025), (Çevrimiçi)

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67614911>, 17.04.2025.

²⁵ "İran, Yemen'in ulusal politikalarının belirlenmesinde rol oynamıyor / Her türlü tehdide daha sert yanıt vereceğiz", **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı (IRNA)**, IRNA Türkçe, 16.03.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85780073/İran-Yemen-in-ulusal-politikalarının-belirlenmesinde-rol-oynamiyor>, 17.04.2025.

savaşlarına devam eden İran, Hizbullah’a ağır bir darbe vurulması ve Suriye’deki etkisinin yok olması sebebiyle ciddi bir krizin içerisinde. Buradaki etkinlikleri sayesinde İsrail ve Batı’dan gelecek tehditlere karşı bir ‘direniş eksen’ kurma çabasında olan İran, Husiler’in de gücünü kaybedeceği bir denklemde savunmasız kalma ihtimaliyle karşı karşıya kalacaktır. İran’ın içinde bulunduğu durumun farkında olan Trump, Husiler yoluyla İran’a yönelik tehditlerine devam etmiştir. Trump; “Bugünden itibaren, Husiler tarafından atılan her mermi, İran’ın silahları ve liderliği tarafından ateşlenmiş olarak görülecek. İran sorumlu tutulacak ve sonuçlarına katlanacak. Bu sonuçlar çok ağır olacak!”²⁶ açıklamasıyla birlikte bu konudaki tutumunu açıkça ortaya koymuştur. Bu açıklamanın ardından İran’ın hava sahası yakınlarında uçuş gerçekleştiren bir ABD insansız hava aracının (İHA) İran uçakları tarafından engellendiği bildirilmiştir. Bu gelişme karşısında ise İran Silahlı Kuvvetlerinin, “Her türlü saldırıya karşı düşmanların Ortadoğu’daki çıkarlarına tam kapsamlı bir savunma ve şiddetli bir saldırıya hazır olduğunu” bildirdiği ifade edilmiştir.²⁷

ABD’nin İran’a yönelik zayıflatma politikası yalnızca Husiler üzerinden yürümektedir. Trump yönetimi, İran’a yönelik ‘maksimum baskı’ stratejisini Filistin, Lübnan, Suriye ve Irak üzerinden de yürütmektedir. İsrail’in Gazze’ye yönelik saldırıları, Filistin’deki İran etkisini kırarken;

Lübnan’da Hizbullah’a karşı sürdürülen askeri operasyonlar, İran’ın Lübnan üzerindeki kontrolünü zayıflatmıştır.²⁸ Husilere dönük yapılan son operasyonlar da göz önüne alınınca, söz konusu çatışma ortamının ne gibi sonuçlar doğuracağı da merak konusudur. Zira bölgesel gerilimi tırmandıran bu saldırılar, bölgedeki tüm aktörlerin sert güç kullanmaya daha çok yaklaşmasını sağlamaktadır. Trump yönetimi, bölgedeki tüm sesleri bastırarak kısa vadede gücünü pekiştirmeyi hedeflese de uzun vadede Orta Doğu’da tırmanan gerilimin ABD’ye zarar verme ihtimali her geçen gün artmaktadır.

Nükleer Müzakerelerde Rusya ve İsrail

Trump’ın ikinci dönemiyle birlikte tırmanan İran ile ABD nükleer geriliminde Rusya’nın alacağı pozisyon önem taşımaktadır. Nükleer anlamda ABD ile birlikte en etkili iki ülkeden biri olan Rusya, ABD ile Ukrayna konusunda yakınlaşmasıyla birlikte İran – ABD müzakerelerinde diplomatik bir pozisyon olabilecek duruma gelmiştir. Dolayısıyla Rusya’nın söz konusu nükleer gerilim karşısında aldığı pozisyon önem taşımaktadır. Rusya, İran’ın KOEP anlaşmasındaki pozisyonun Rusya ve Çin’in katılımı olmadan belirlenemeyeceğini ve kesinlikle dışarıdan dikte edilemeyeceğini açıklamıştır. Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Maria Zaharova yaptığı açıklamada, Moskova’nın, İran nükleer anlaşması konusunda tüm taraflarla yapıcı etkileşime açık olduğunu belirtmiştir. Bu

²⁶ “Trump: Bugünden sonra Husilerin eylemlerinden İran sorumlu görülecek”, **euronews**, 17.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://tr.euronews.com/2025/03/17/trump-bugunden-sonra-husilerin-eylemlerinden-iran-sorumlu-gorulecek>, 17.04.2025.

²⁷ “Trump, İran’ı Husi saldırılarından sorumlu tutmuştu: İran, hava sahasında ABD’ye ait İHA bildirdi”, **Sputnik Türkiye**, 18.03.2025, (Çevrimiçi) [https://anlatilaninotesi.com.tr/20250318/trump-](https://anlatilaninotesi.com.tr/20250318/trump-iran-husi-saldirilarindan-sorumlu-tutmustu-iran-hava-sahasinda-abdye-ait-ih-bildirdi-1094597929.html)

<iran-husi-saldirilarindan-sorumlu-tutmustu-iran-hava-sahasinda-abdye-ait-ih-bildirdi-1094597929.html>, 17.04.2025.

²⁸ Mehmet Rakipoğlu, “ABD’nin Yemen saldırıları: İran’a karşı yeni bir cephe mi açılıyor?”, **AA**, 19.03.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/abdnin-yemen-saldirilari-irana-karsi-yeni-bir-cephe-mi-aciliyor/3513874>, 17.04.2025.

açıklamalar, ABD Başkanı Donald Trump'ın İran'a yeni bir nükleer anlaşma imzalaması için iki aylık bir süre tanıdığına dair haberinin ardından gelmiştir.²⁹ Rusya'nın çatışmadan uzak bir politika sergilemesi, İran-ABD çatışmasının geleceğinde önemli bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. 12 Nisan'da başlayan müzakerelerden birkaç gün sonra İran Dışişleri Bakanı Abbas Erakçı'nın; Hamaney'in, Putin'e mektubunu iletmek ve Rus yetkililerle ikili görüşmeler yapmak amacıyla Moskova'ya resmi ziyaret kapsamında gitmesi, İran'ın söz konusu kritik süreçte Rusya ile iletişime verdiği önemi ortaya koyması açısından mühimdir.

Öte yandan söz konusu gerilimin en çok ilgilendirdiği ülkelerden biri de İsrail'dir. İran'ın devlet politikalarından biri olan Siyonizm karşıtlığının muhatabı olan İsrail, ABD'yi bu konuda kışkırtmaktan geri durmamıştır. Trump, nükleer tesislerin vurulmasını dahi içeren tehditlerinde İsrail'i de sürecin içine katmıştır. İsrail, İran'ın içinde bulunduğu durumu fırsata çevirerek tavizler koparmayı amaçlamıştır. Bu noktada İsrail'in hamleleri ancak müzakere masasında el yükseltmenin bir aracı olabilir. Aksi takdirde gerçekten İran ile İsrail üzerinden bir sıcak çatışmaya angaje olmak, İran'ın hala ABD ve İsrail için büyük zarar üretme kapasitesini göz ardı etmek anlamına gelecektir.³⁰ Fakat ilerleyen süreçte Trump, 'Önce Amerika' sloganına uygun olarak, ABD'nin önceliklerini ön planda tutmuştur. Trump, Netanyahu ile

yaptığı görüşmenin ardından gerçekleştirilen basın toplantısında İran ile anlaşma yapılabileceğini açıklamış ve görüşme boyunca Netanyahu'nun pasif tavrı gözlerden kaçmamıştır. Netanyahu konuya ilişkin, 2003 yılında Libya'nın kitle imha silahları geliştirme projesini bütünüyle sonlandırmasıyla sonuçlanan anlaşmaya atıfla şu ifadeleri kullanmıştır: "İkimiz de İran'ın asla nükleer silaha sahip olmaması hedefinde birleştik. Şayet bu, Libya'da olduğu gibi eksiksiz şekilde yapılabilirse bunun iyi bir şey olacağını düşünüyorum. Ancak ne olursa olsun, İran'ın nükleer silaha sahip olmamasını sağlamalıyız."³¹ İsrail; söz konusu müzakere süreçlerini doğrudan etkilemeyi ve İran'ın köşeye sıkışmış halinden yararlanarak Orta Doğu'daki gücünü pekiştirmeyi amaçlamaktadır.

İran – ABD Nükleer Görüşmeleri

İran ile ABD arasındaki restleşmelerin ardından nihayet Trump; "İran'la doğrudan görüşüyoruz. Belki de harika olacak bir anlaşma yapılacak. Bu, İran için gerçekten harika olur, bunu söyleyebilirim. Cumartesi günü (12 Nisan 2025) en üst düzeyde bir araya geleceğiz ve nasıl sonuçlanacağını göreceğiz." açıklamasıyla söz konusu görüşmenin nihayet gerçekleşeceğini açıklamıştır. Fakat aynı görüşmede, görüşmelerin başarısız olması halinde İran'ın büyük bir tehlikeye gireceğini de açıkça belirtmiştir.³² Açıklamadan da anlaşılacağı üzere Trump, İran ile

²⁹ "Moskova'dan Trump'a: İran nükleer anlaşması dikte edilemez", **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı (IRNA)**, IRNA Türkçe, 21.03.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85784446/Moskova-dan-Trump-a-Iran-nukleer-anlasmasi-dikte-edilemez>, 17.04.2025.

³⁰ "ABD-İran Gerginliği Nereye Evrilecek?", **SETA**, 22.02.2025, (Çevrimiçi) <https://www.setav.org/yorum/abd-iran-gerginligi-nereye-evrilecek>, 17.03.2025.

³¹ Serhan Afacan, "Netanyahu, Trump ile Görüşmesinde Umdüğünü Buldu mu?", **İRAN Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 10.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.irancenter.org/netanyahu-trump-ile-gorusmesinde-umdugunu-buldu-mu-2614>, 22.04.2025.

³² Hakan Çopur, "Netanyahu ile görüşen Trump'tan 'İran'la bir anlaşma yapabiliriz' mesajı", **AA**, 07.04.2025, (Çevrimiçi)

görüşmeye yanaşsa da tehditlerini dile getirmekten çekinmemektedir. İran ise, müzakerelerin doğrudan olduğunu reddederek, cumartesi günü görüşmelerin gerçekleşeceği Körfez Arap ülkesi Umman tarafından arabuluculuk yapılacağını iddia etmiştir. Pezeşkiyan yaptığı açıklamada, “Görüşmelerden kaçınmıyoruz; şu ana kadar bizim için sorunlara neden olan şey verilen sözlerin ihlaliydi, güven inşa edebileceklerini kanıtlamalılar.” diyerek beklentisini açıklamıştır.³³ Tahran yönetiminin üstten dayatılan bir süreç yerine ancak diplomatik usullere uygun bir süreç olması halinde masaya oturmayı hedefleyen politikasının sonuç verdiğini söylemek mümkündür.

Müzakerelerde arabuluculuk misyonunu Umman üstlenmiştir. Umman mektup krizinde de İran’ın ABD’ye verdiği cevapta aracı pozisyonda yer almıştır. Umman’ın İran-ABD ilişkilerindeki arabulucu rolü uzun bir geçmişe dayanmaktadır. 1970’lerden bu yana sürdürdüğü dengeli diplomasi yaklaşımı sayesinde Umman hem İran hem de Batılı güçlerle eş zamanlı olarak yapıcı ilişkiler geliştirmeyi başarmıştır. Özellikle 2011-2013 yılları arasında Obama yönetimi ile İran arasındaki gizli müzakerelere ev sahipliği yaparak 2015 Nükleer Anlaşması’na (KOEP) giden süreçte önemli bir rol oynaması, Umman’ı İran açısından güvenilir bir arabulucu konumuna getirmiştir.³⁴ ABD tarafından da Umman, arabulucu olarak çatışma bölgelerinde stratejik bir ortak olarak ön plana çıkmıştır.

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/netanyahu-ile-gorusen-trumpan-iranla-bir-anlasma-yapabiliriz-mesaji/3530952>, 17.04.2025.

³³ Nadeen Ebrahim, “An Emboldened US and a Weakened Iran Will Hold Nuclear Talks. Is There Space for a Deal?”, **CNN**, 09.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.cnn.com/2025/04/08/middleeast/us-iran-nuclear-talks-explainer-intl/index.html>, 17.04.2025.

Birinci Görüşme (12 Nisan 2025)

12 Nisan 2025 tarihinde gerçekleştirilen görüşmede İran Dışişleri Bakanı Abbas Erakçi ile ABD Ortadoğu Özel Temsilcisi Steve Witkoff’un başkanlığındaki heyetler bir araya gelmiştir. Görüşmeler sonrasında İran devlet televizyonuna konuşan Erakçi, “Görüşmeler sakin ve karşılıklı saygıya dayalı bir atmosferde gerçekleşti.” ifadelerini kullanmıştır. Erakçi, ABD tarafının adil ve uygun bir anlaşma için kararlılık göstermeye çalıştığını ifade etmiştir. Öte yandan Beyaz Saray tarafından yapılan yazılı açıklamada da görüşmelerin ‘çok pozitif ve yapıcı’ geçtiği aktarılmıştır. Açıklamada Witkoff’un Erakçi’ye, Başkan Trump’ın “iki ülke arasındaki meselelerin diyalog ve diplomasiyle” çözme talimatını aktardığı bildirilmiştir.³⁵ Dolayısıyla ‘mektup krizi’ ile birlikte ilişkilerin iyice gerildiği de göz önünde bulundurulunca; müzakerelerin geleceği açısından ilk görüşmelerdeki olumlu havanın umut verici olduğunu söylemek mümkündür. Taraflar bir sonraki hafta yeniden bir araya gelmesi konusunda mutabakata varmıştır.

Söz konusu görüşmeler özellikle İran halkı tarafından olumlu karşılanmıştır. İran’da ağır ekonomik baskı altındaki halk, ABD ile müzakerelerin başarıyla sonuçlanmasını ummaktadır. Halk yetkililerden esneklik göstererek görüşmeleri başarıyla sonuçlandırmalarını beklemektedir.

³⁴ Rahim Farzam, “ABD-İran Nükleer Müzakerelerinde Yeni Dönem”, **İRAN Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 10.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.irancenter.org/abd-iran-nukleer-muzakerelerinde-yeni-donem-2613>, 22.04.2025.

³⁵ “İran ve ABD arasındaki dolaylı görüşmelerin ilk turu sona erdi”, **AA**, 12.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-ve-abd-arasindaki-dolayli-gorusmelerin-ilk-turu-sona-erdi/3536389>, 17.04.2025.

Anadolu Ajansı'na konuşan Arsalan Noruzi isimli vatandaş; "Biz yalnızca barış ve huzur istiyoruz. Dünyadaki tüm ülkelere olumlu bakışa sahibiz. Beklentimiz müzakerelerin olumlu olmasıdır. Barış, istikrar ve güven önemli. Biz barış sağlanmasını istiyoruz Amerika'ya karşı düşmanlığımız yok. Burada bazı yerlerde ABD bayrağını yakıyorlar ve hakaret ediyorlar ancak aslında biz akıllı ve anlayışlı bir milletiz ve diğer halklara da saygı duyuyoruz." şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.³⁶

Görüşmelerin ardından ABD'nin Temsilcisi Steve Witkoff, Fox News televizyonuna yaptığı açıklamada, İran'ın önceki nükleer anlaşmadaki 3,67 oranında uranyum zenginleştirmesini kabul ettiklerini açıklamıştır. Witkoff, daha sonraki açıklamasında ise İran'ın uranyum zenginleştirmesini durdurması gerektiğini söylemiştir. İran Dışişleri Bakanı Abbas Erakçi ise ABD'nin İran'ın nükleer programına ilişkin ifadelerle değinerek; "Muhtemel endişelere yanıt olarak güven inşa etmeye hazırız ancak zenginleştirme ilkesi müzakereye açık değildir."³⁷ ifadelerini kullanmıştır.

İkinci Görüşme (19 Nisan 2025)

³⁶ Ahmet Dursun, "İran'da ağır ekonomik baskı altındaki halk, ABD ile müzakerelerin başarıyla sonuçlanmasını umuyor", **AA**, 15.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iranda-agir-ekonomik-baski-altindaki-halk-abd-ile-muzakerelerin-basariyla-sonuclanmasini-umuyor/3538735>, 22.04.2025.

³⁷ Ahmet Dursun, "İran: Nükleer endişeleri gidermeye hazırız ancak uranyum zenginleştirme hakkımızı müzakere etmeyeceğiz", **AA**, 16.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-nukleer-endiseleri-gidermeye-haziriz-ancak->

İran ile ABD arasındaki görüşmelerin ikinci turu ise Roma'da gerçekleşmiştir. Görüşmenin ardından açıklamalarda bulunan Abbas Erakçi, "Bugünkü görüşmelerde bir dizi ilke ve hedef konusunda daha iyi bir anlayışa ulaşmayı başardık." demiştir. Erakçi, 23 Nisan'da Umman'da uzmanlar düzeyinde teknik görüşmeler yapılacağını ardından da 26 Nisan'da yine Umman'da dolaylı görüşmelerin devam edeceğini aktararak, "Görüşmeler yapıcı bir ortamda gerçekleşti ve ilerliyor." ifadelerini kullanmıştır.³⁸ Görüşmelerde ele alınan konular hakkında ise "Bizim açımızdan müzakerelerin konusu nükleer programdır ve buna bağlıyız. İran'ın barışçıl nükleer programı hakkında güven inşa etmek karşılığında yaptırımların kaldırılması dışında bir konu bizim açımızdan müzakere konusu değildir. Onlar (Amerikalılar) da şimdiye kadar bu ilkeye sadık kaldılar." açıklamasında bulunmuştur.³⁹

Trump yönetimi ise görüşmelerin ardından iyimserliğini dile getirerek 'çok iyi ilerleme' kaydedildiğini ve gelecek hafta tekrar görüşmeyi kabul ettiklerini belirtmiştir. Üst düzey bir yönetim yetkilisi CNN'e "Bugün Roma'da, ikinci tur görüşmelerimizde dört saatten fazla bir süre boyunca, doğrudan ve dolaylı görüşmelerimizde çok iyi ilerleme kaydettik" ifadelerini kullanmıştır. Öte

uranyum-zenginleştirme-hakkımızı-muzakere-etmeyeceğiz-/3539745, 22.04.2025.

³⁸ "İran ile ABD arasında Roma'da yapılan ikinci tur görüşmeler bitti", **AA**, 19.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-ile-abd-arasinda-romada-yapilan-ikinci-tur-gorusmeler-bitti/3542900>, 22.04.2025.

³⁹ "İrakçi: ABD ile dolaylı müzakereler yeni aşamaya girdi / bir sonraki görüşme yeri Umman", **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı (IRNA)**, IRNA Türkçe, 19.04.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85808263/Irakci-ABD-ile-dolayli-muzakereler-yeni-asamaya-girdi-bir->, 22.04.2025.

yandan Roma'daki görüşmeler öncesinde Steve Witkoff'un Paris'te İsrail Stratejik İşler Bakanı ve Başbakan Netanyahu'nun en yakın sırdaşı Ron Dermer ve Mossad Direktörü David Barnea ile sessizce bir araya geldiğinin⁴⁰ altını çizmek de gerekmektedir. Zira İsrail, İran'a karşı diplomasiden ziyade saldırıyı önermektedir ve ABD ile İsrail arasındaki iletişimin, İran-ABD müzakerelerine nasıl etki edeceği merak konusudur. Trump, İran'a yönelik saldırı ihtimaline ilişkin soruya, böyle bir önceliklerinin olmadığı cevabını verse de İsrail'in kısırtıcı politikalarının söz konusu müzakerelere zarar verme ihtimali bulunmaktadır.

Üçüncü Görüşme (27 Nisan 2025)

İran ile ABD arasındaki görüşmelerin üçüncü turu Umman'da gerçekleşmiştir. Müzakereler bu kez hem uzmanlar düzeyinde teknik müzakereler hem de üst düzey diplomatik görüşmeler şeklinde gerçekleşmiştir. Umman Dışişleri Bakanı Bedr bin Hamed el-Busaidi yaptığı açıklamada, görüşmelerde “temel ilkeler, hedefler ve teknik endişelerin” ele alındığını aktarmıştır. Öte yandan Busaidi, “Görüşmeler önümüzdeki hafta devam edecek ve 3 Mayıs'ta üst düzey bir toplantı planlandı.” açıklamasıyla müzakerelerin dördüncü turunun gerçekleşeceğini dile getirmiştir.⁴¹

İran tarafından gelen açıklamalarda Dışişleri Bakanı Abbas Eraqçi; “Bu tur görüşmeler geçmişe göre çok daha ciddiydi ve yavaş yavaş daha detaylı, teknik ve özelleşmiş tartışmalara girdik. Uzmanların katılımı oldukça faydalı oldu. Görüşlerimizi yazılı olarak birkaç kez karşılıklı ilettik. Dolaylı müzakerelerde teknik konular daha fazla dikkat gerektiriyor, bu yüzden pozisyonlar genellikle yazılı olarak paylaşıldı.” açıklamasında bulunmuş ve müzakerelerin teknik boyutta ilerlediğine dikkat çekmiştir. Eraqçi, ilerleyen görüşmelerde Atom Enerjisi Kurumu uzmanlarının da görüşmelere eklenmesi gerekeceğini ifade etmiştir. Eraqçi, öncelikle genel konularda mutabakat sağlanması gerektiğini, ardından detayların görüşüleceğini açıkça belirtmiştir. Öte yandan görüşmelerin yalnızca nükleer konularla ilgili olduğunu belirten Eraqçi, bu durumun üç turda da titizlikle korunduğunu açıklamıştır.⁴²

ABD tarafında da görüşmelerin seyrine ilişkin pozitif izlenimler bulunduğunu söylemek mümkündür. ABD yönetiminden üst düzey bir yetkili, görüşmelerin olumlu ve üretken olduğunu belirterek, her iki tarafın yakında Avrupa'da tekrar bir araya gelme konusunda anlaştıklarını söylemiştir. Yetkili, “Yapılacak daha çok şey var ancak anlaşmaya varılması konusunda daha fazla ilerleme kaydedildi” diye eklemiştir.⁴³ Söz konusu açıklamalardan da anlaşılacağı

⁴⁰ Sophie Tanno, Jennifer Hansler, “US and Iran Express Optimism Following Second Round of Nuclear Talks”, **CNN**, 19.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.cnn.com/2025/04/19/politics/iran-talks-rome-nuclear-program/index.html>, 22.04.2025.

⁴¹ Ahmet Dursun, Haydar Şahin, “İran ile ABD arasında Umman'da yapılan üçüncü tur görüşmeler sona erdi”, **AA**, 26.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-ile-abd-arasinda-ummanda-yapilan-ucuncu-tur-gorusmeler-sona-erdi/3549163>, 27.04.2025.

⁴² “İraqçi: Görüşmelerin seyrinden ve hızından memnunuz / Anlaşmazlıkların Tahran ve Washington'da daha detaylı incelenmesi gerekiyor”, **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı (IRNA)**, 26.04.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85814802/Irak%C3%A7i-G%C3%B6r%C3%BC%C5%9Fmelerin-seyrinden-ve-h%C4%B1z%C4%B1ndan-memnunuz-Anla%C5%9Fmazlıklar%C4%B1klar%C4%B1n>, 27.04.2025.

⁴³ Parisa Hafezi, “Iran says ‘extremely cautious’ on success of nuclear talks with US | Reuters”,

üzere her iki taraf da nükleer müzakerelerin ciddiyetinin ve öneminin farkındadır. Ancak ciddi bir yol alınması adına nükleer görüşmelerin bir süre daha sürmesi gerekmektedir.

Sonuç

On yıllardır devam eden nükleer gerilimin İran-ABD ilişkilerinde merkezi bir konumda olduğu muhakkaktır. İnşili çıkışlı seyreden bu gerilim, Trump'ın ikinci kez başa gelmesinin ardından ciddi bir krize dönüşmüştür. Trump'ın İran'a yönelik uygulamaya koyduğu 'maksimum baskı' politikası İran'ı, başta nükleer güce yönelik baskı olmak üzere; ekonomik ve askeri alanlarda da tamamen etkisiz kılmayı amaçlamıştır. ABD'nin bölgedeki en büyük müttefiki olan İsrail için oldukça olumlu sonuçlar doğurması muhtemel olan söz konusu politikanın başarıya ulaşması halinde Orta Doğu'da ciddi bir değişimin yaşanacağı muhakkaktır. Zira İran; müttefiki Hizbullah'ın etkisiz hale getirilmesi, Suriye'deki dengelerin aleyhine dönmesi ve son olarak Yemen'deki vekil gücü olan Husilere yönelik saldırıların artması sebebiyle güç kaybetmektedir. Söz konusu baskı politikası ile iyice köşeye sıkışan İran'ın da denklemden çıkmasıyla İsrail'in etki alanını arttırması ciddi krizlere yol açacaktır. Halihazırda karışık bir hâlde olan Orta Doğu'nun, zor kullanılarak biçimlendirmeye çalışılmasının daha yıkıcı sonuçlar doğurması da muhtemeldir. Öte yandan Trump'ın nükleer gerilimi tırmandıran baskıcı politikaları karşısında İran, konjonktürel olarak dezavantajlı pozisyonuna rağmen geri adım atmamıştır. Gerek 'mektup krizi' sürecinde, gerekse Husilere yönelik operasyonlar üzerinden tehdit edildiği dönemde İran; baskılara

boyun eğmeyeceğini ve ancak tehditvari üslubun terk edilip, düzgün bir diplomatik üslubun kullanılması halinde müzakerelere başlayacağını açıkça belirtmiştir. İran'ın bu duruşunun arkasında Hamaney'in müzakere masasında 'elini güçlü tutma' politikası yer almaktadır. Zira Hamaney, ABD'ye koşulsuz teslim olmanın doğuracağı yıkıcı sonuçların farkında olarak gerilimi rasyonel bir zemine çekmeyi amaçlamıştır. Elbette İran'ın söz konusu duruşunda, Rusya'nın da etkisi mevcuttur. İran, halihazırda birçok hususta ortaklıklar geliştirdiği Rusya'nın; Rusya-Ukrayna savaşında ABD'nin Rusya lehine hareket etmeye başlamasıyla artan stratejik öneminin farkındadır. İran, nükleer gerilim boyunca Rusya ile görüşmeye devam etmiş ve Rusya da nükleer müzakerelerde herhangi bir hususun İran'a dikte edilemeyeceğini açıkça dile getirmiştir.

Nükleer müzakerelerin seyrine bağlı olarak ciddi uluslararası gelişmelerin yaşanacağı muhakkaktır. ABD, müzakerelerden istediğini elde edemediği takdirde sert askeri yollara başvuracağını açıklamıştır. Fakat bu açıklamaların blöf olup olmadığını zaman gösterecektir. Askeri bir müdahalenin gerçekleşmesi durumunda İran'ın saldırıları karşılıksız bırakmayacağı da kesindir. Öte yandan Rusya ile Çin'in, İran ile yakın ilişkileri de göz önüne alınınca, ABD'nin İran topraklarında nüfuz kazanmasını istemeyecekleri de açıktır. Bu noktada İsrail'in kışkırtıcı politikaları kritik bir role sahiptir. Zira artık tamamen uluslararası hukukun sınırlarından bihaber ve attığı adımların sonucunu umursamayan İsrail'in ABD'deki nüfuzunun, Trump'a etki etmesi ihtimalinin ne derece mümkün olduğu hususu önem taşımaktadır. Trump, 'Önce Amerika' sloganıyla, dış politikada

Amerika'nın menfaatlerine öncelik vereceğini açıkça ortaya koymuştur. Fakat son yaptığı açıklamada Netanyahu ile 'her konuda hemfikir' olduklarını söyleyen Trump'ın nasıl bir yol izleyeceğini kestirmek pek mümkün değildir. Her halükârda İran ile ABD arasındaki müzakerelerin tonunun sert ve çatışmacı bir çizgiye kaymaması, krizin daha da büyümemesi açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Kaynakça

"ABD-İran Gerginliği Nereye Evrilecek?", **SETA**, 22.02.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.setav.org/yorum/abd-iran-gerginligi-nereye-evrilecek>, 17.03.2025.

Afacan, Serhan: "Netanyahu, Trump ile Görüşmesinde Umdüğünü Buldu mu?", **İRAN Araştırmaları Merkezi**, 10.04.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.irancenter.org/netanyahu-trump-ile-gorusmesinde-umdugunu-buldu-mu-2614>, 22.04.2025.

Ahışhalı, Mustafa Melih: "İran: Trump'ın mektubuna önümüzdeki günlerde cevap vereceğiz", **AA**, 20.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-trumpin-mektubuna-onumuzdeki-gunlerde-cevap-verecegiz/3515189>, 17.04.2025.

Alagöz, Bilgehan: "Trump'ın 'Önce Amerika' Politikası İran İçin Ne Öngörüyor?", **Kriter Dergi**, 2025.

Çopur, Hakan: "Netanyahu ile görüşen Trump'tan 'İran'la bir anlaşma yapabiliriz' mesajı", **AA**, 07.04.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/netanyahu-ile-gorusen-trumptan-iranla-bir-anlasma-yapabiliriz-mesaji/3530952>, 17.04.2025.

Dursun, Ahmet: "İran Cumhurbaşkanı Pezeşkiyan'dan Trump'a yanıt: Tehdit ediyorsan müzakere etmeyeceğim, ne halt edersen et", **AA**, 11.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-cumhurbaskani-pezeskiyandan-trumpa-yanit-tehdit-ediyorsan-muzakere-etmeyecegim-ne-halt-edersen-et/3506755>, 17.03.2025.

—: "İran lideri Hamaney: Bazı zorbaların müzakere ısrarı meseleyi çözmek için değil, tahakküm kurmak için", **AA**, 08.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-lideri-hamane-bazi-zorbalarin-muzakere-istrari-meseleyi-cozmek-icin-degil-tahakkum-kurmak-icin/3504050>, 17.03.2025.

—: "İran: Nükleer endişeleri gidermeye hazırız ancak uranyum zenginleştirme hakkımızı müzakere etmeyeceğiz", **AA**, 16.04.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-nukleer-endiseleri-gidermeye-haziriz-ancak-uranyum-zenginlestirme-hakkimizi-muzakere-etmeyecegiz-/3539745>, 22.04.2025.

—: "İran: Trump'tan şu ana kadar mektup almadık", **AA**, 07.03.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-trumptan-su-ana-kadar-mektup-almadik-/3503255>, 17.03.2025.

—: "İran'da ağır ekonomik baskı altındaki halk, ABD ile müzakerelerin başarıyla sonuçlanmasını umuyor", **AA**, 15.04.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iranda-agir-ekonomik-baski-altindaki-halk-abd-ile-muzakerelerin-basariyla-sonuclanmasini-umuyor/3538735>, 22.04.2025.

Dursun, Ahmet, Haydar Şahin: "İran ile ABD arasında Umman'da yapılan üçüncü tur görüşmeler sona erdi", **AA**, 26.04.2025, (Çevrimiçi)

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-ile-abd-arasinda-ummanda-yapilan-ucuncu-tur-gorusmeler-sona-erdi/3549163>, 27.04.2025.

Ebrahim, Nadeen: “An Emboldened US and a Weakened Iran Will Hold Nuclear Talks. Is There Space for a Deal?”, **CNN**, 09.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.cnn.com/2025/04/08/middleeast/us-iran-nuclear-talks-explainer-intl/index.html>, 17.04.2025.

“Fact Sheet: President Donald J. Trump Restores Maximum Pressure on Iran”, **The White House**, 05.02.2025, (Çevrimiçi) <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-restores-maximum-pressure-on-iran/>, 17.03.2025.

Farzam, Rahim: “ABD-İran Nükleer Müzakerelerinde Yeni Dönem”, **İRAM Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 10.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.iramcenter.org/abd-iran-nukleer-muzakerelerinde-yeni-donem-2613>, 22.04.2025.

— — —: “Trump İran’a Yönelik Yeni Baskı Politikasıyla Neyi Amaçlıyor?”, **İRAM Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 22.02.2025, (Çevrimiçi) <https://www.iramcenter.org/trump-irana-yonelik-yeni-baski-politikasiyla-neyi-amacliyor-2597>, 17.03.2025.

“Geçmişten Günümüze Hamenei’nin ABD ile Müzakerelere Yönelik Açıklamaları”, **İRAM Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 13.02.2025, (Çevrimiçi) <https://iramcenter.org/gecmisten-gunumuze-hameneinin-abd-ile-muzakerelere-yonelik-aciklamalari-2594>, 24.03.2025.

Gramer, Robbie, Eric Bazail-Eimil: “A sneak peek on Trump’s Iran policy”, **POLITICO**, 11.08.2024, (Çevrimiçi) [https://www.politico.com/newsletters/national-](https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2024/11/08/a-sneak-peak-on-trumps-iran-policy-00183727)

[security-daily/2024/11/08/a-sneak-peak-on-trumps-iran-policy-00183727](https://www.politico.com/newsletters/national-security-daily/2024/11/08/a-sneak-peak-on-trumps-iran-policy-00183727), 17.03.2025.

Gül, Murat, Emrah Karapınar: “İRAN DIŞ POLİTİKASINDA NÜKLEER PROGRAM, NÜKLEER KRİZ VE NÜKLEER MÜZAKERELER”, **The Journal of Academic Social Science Studies**, No: 76, 2019, s. 75-92.

Hafezi, Parisa: “Despite Tough Talk, Economic Woes May Force Iran to Bargain with Trump”, **Reuters**, (14.03.2025), blm. Middle East, (Çevrimiçi) <https://www.reuters.com/world/middle-east/irans-rulers-caught-between-trumps-crackdown-fragile-economy-2025-03-14/>, 17.03.2025.

— — —: “Iran says ‘extremely cautious’ on success of nuclear talks with US | Reuters”, **Reuters**, 26.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.reuters.com/world/middle-east/iran-us-resume-talks-oman-narrow-gaps-over-new-nuclear-deal-2025-04-26/>, 27.04.2025.

“İrakçi: ABD ile dolaylı müzakereler yeni aşamaya girdi / bir sonraki görüşme yeri Umman”, **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı (IRNA)**, IRNA Türkçe, 19.04.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85808263/Irakci-ABD-ile-dolayli-muzakereler-yeni-asamaya-girdi-bir>, 22.04.2025.

“İrakçi: Görüşmelerin seyrinden ve hızından memnunuz / Anlaşmazlıkların Tahran ve Washington’da daha detaylı incelenmesi gerekiyor”, **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı (IRNA)**, 26.04.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85814802/Irak%C3%A7i-G%C3%B6r%C3%BC%C5%9Fmelerin-seyrinden-ve-h%C4%B1z%C4%B1ndan-memnunuz-Anla%C5%9Fmazlıklar%C4%B1n>, 27.04.2025.

“İran ile ABD arasında Roma’da yapılan ikinci tur görüşmeler bitti”, **AA**, 19.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-ile-abd-arasinda-romada-yapilan-ikinci-tur-gorusmeler-bitti/3542900>, 22.04.2025.

“İran ve ABD arasındaki dolaylı görüşmelerin ilk turu sona erdi”, **AA**, 12.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-ve-abd-arasindaki-dolayli-gorusmelerin-ilk-turu-sona-erdi/3536389>, 17.04.2025.

“İran, Yemen’in ulusal politikalarının belirlenmesinde rol oynamıyor / Her türlü tehdide daha sert yanıt vereceğiz”, **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı (IRNA)**, IRNA Türkçe, 16.03.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85780073/İran-Yemen-in-ulusal-politikalarinin-belirlenmesinde-rol-oynamiyor>, 17.04.2025.

“İrandan Trumpın mektubuna çok sert yanıt! ‘Saldırıya karşılıkta sınır tanımayız’”, **CNN TÜRK**, 29.03.2025, (Çevrimiçi) <https://www.cnnturk.com/dunya/irandan-trumpin-mektubuna-cok-sert-yanit-saldiriya-karsilikta-sinir-tanimayiz-2262881>, 17.04.2025.

Jane, Murat: “İran’ın Nükleer Politikasının Gelişimi ve Uygulanan Ambargo ve Yaptırımların Dış Politikasına Etkilerinin Analizi”, **Bölgesel Araştırmalar Dergisi**, C. 1, No: 2, 2017, s. 264-314.

Lebowitz, Megan, Sarah Dean: “National security adviser Mike Waltz says ‘all options’ on the table in responding to Iran”, **NBC NEWS**, 16.03.2025, (Çevrimiçi) <https://www.nbcnews.com/politics/trump-administration/national-security-adviser-mike-waltz-all-options-table-iran-rcna196623>, 17.03.2025.

“Moskova’dan Trump’a: İran nükleer anlaşması dikte edilemez”, **İslam Cumhuriyeti Haber Ajansı**

(IRNA), IRNA Türkçe, 21.03.2025, (Çevrimiçi) <https://tr.irna.ir/news/85784446/Moskova-dan-Trump-a-İran-nukleer-anlasmasi-dikte-edilemez>, 17.04.2025.

Motamedi, Maziar: “Where Does Trump’s Renewed ‘Maximum Pressure’ Leave Any Iran-US Deal?”, **Al Jazeera**, 06.02.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aljazeera.com/news/2025/2/6/where-does-trumps-renewed-maximum-pressure-leave-any-iran-us-deal>, 17.03.2025.

Rakipoğlu, Mehmet: “ABD’nin Yemen saldırıları: İran’a karşı yeni bir cephe mi açılıyor?”, **AA**, 19.03.2025, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/abdnin-yemen-saldirilari-irana-karsi-yeni-bir-cephe-mi-aciliyor/3513874>, 17.04.2025.

Rowberry, Ariana: “Sixty Years of ‘Atoms for Peace’ and Iran’s Nuclear Program”, **Brookings**, 18.12.2013, (Çevrimiçi) <https://www.brookings.edu/articles/sixty-years-of-atoms-for-peace-and-irans-nuclear-program/>, 23.03.2025.

Tanno, Sophie, Jennifer Hansler: “US and Iran Express Optimism Following Second Round of Nuclear Talks”, **CNN**, 19.04.2025, (Çevrimiçi) <https://www.cnn.com/2025/04/19/politics/iran-talks-rome-nuclear-program/index.html>, 22.04.2025.

Toprak, Emine Gözde: “2025: İran Nükleer Meselesinde Canlanma Dönemi”, **İRAM Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 02.12.2024, (Çevrimiçi) <https://www.iramcenter.org/2025-iran-nukleer-meselesinde-canlanma-donemi-2563>, 25.03.2025.

— — —: “ABD’nin İran ile Arka Kanal Diplomasisi”, **İRAM Center | İran Araştırmaları Merkezi**, 12.06.2023, (Çevrimiçi)

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40

info@dipam.org

+90 216 310 30 50

www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Mur Sok. Business Center
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

Tuncer, Anıl Can: “Trump ‘nükleer müzakere’ için İran’a mektup gönderdiğini söyledi”, **euronews**, 07.03.2025, (Çevrimiçi)
<https://tr.euronews.com/2025/03/07/trump-nukleer-muzakere-icin-irana-mektup-gonderdigini-soyledi>, 17.03.2025.

Türkiye, Sputnik: “Trump, İran’ı Husi saldırılarından sorumlu tutmuştu: İran, hava sahasında ABD’ye ait İHA bildirdi”, **Sputnik Türkiye**, 18.03.2025, (Çevrimiçi)
<https://anlatilaninotesi.com.tr/20250318/trump-irani-husi-saldirilarindan-sorumlu-tutmustu-iran-hava-sahasinda-abdye-ait-ih-bildirdi-1094597929.html>, 17.04.2025.

“Who Are the Houthis and Why Is the US Targeting Them?”, **BBC**, (25.03.2025), (Çevrimiçi)
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67614911>, 17.04.2025.

YAZAR HAKKINDA

Muhammed Sadi Korkutata, 2023 yılında İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce) bölümünden mezun olmuştur. 2023 yılından beri yine İstanbul Üniversitesinde aynı alandaki yüksek lisans eğitimine devam etmekte ve “İran’daki Reform Hareketlerinin Dönüşümü: Ali Şeriatî Örneği” başlıklı tez üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Korkutata, halihazırda DİPAM’daki staj programına devam etmektedir. Korkutata’nın araştırma alanları arasında İran, Avrupa ve bölgesel güvenlik konuları yer almaktadır.